

ANEXA 4

ABATERILE NEORTODOXE CARE AU PRECEDAT SINODUL DIN CRETA. SCURTĂ CRONOLOGIE A ECUMENISMULUI

1. Considerații generale despre originile ecumenismului

Originile ecumenismului actual se pot regăsi la mijlocul secolului al XIX-lea în Anglia și America, atunci când au început să se manifeste primele inițiative de a uni diferitele confesiuni creștine, greșit autointitulate „biserici”. Astfel, s-au înființat o serie de alianțe sau federații cu caracter interconfesional, care își propuneau rugăciuni în comun și acțiuni filantropice. În 1844, la Londra, s-a înființat YMCA (Asociația creștină a tinerilor), care în scurt timp s-a extins în toată lumea, având în 1952 patru milioane de membri organizați în zece mii de filiale. În 1894 se organizează o ramură pentru femei a Asociației creștine a tinerilor: YWCA (Uniunea tinerelor creștine). În 1895 ia naștere Federația universală a asociațiilor creștine de studenți. Arhim. Haralambie D. Vasilopoulos, în cartea sa *Ecumenismul fără mască*, realizează o analiză a activității celor două organizații: YMCA și YWCA, subliniind faptul că nu au avut nicio doctrină clar stabilită, ci o ideologie neclară, bazându-se pe „o teorie umanistă asupra lumii, în care nu se face referire nici la păcatul strămoșesc, nici la mântuirea sufletului”. Ele au cultivat „o întoarcere a omului spre trup, ajungându-se până la un cult adus trupului” sub masca promovării sănătății. Genul de educație promovată „favorizează o atitudine laxă față de păcat și o ironizare a adevărului dogmatic al Bisericii Creștine. Acceptă filantropia ca pe o împărțire de bunuri materiale, dar nu în numele lui Hristos și a Bisericii Sale”, astfel încât multe generații de tineri au crescut într-un fals creștinism. Mai mult, după cum este menționat într-o publicație americană din 1971, în cadrul unor filiale ale YWCA din America și Canada s-a promovat legalizarea consumului de marijuana, a avorturilor sau faptul că Numele Iisus Hristos să nu mai fie menționat nicăieri¹.

Termenul „ecumenism” provine din grecescul *oikeo*, ce are sensul de *a locui, a popula*. *Ecumeni* înseamnă „pământ populat, locuit, oicumena”. În vechime, Biserica lui Hristos numea prin *oicumena* pământul și locuitorii lui (Matei 24:14; Luca 21:25; Apocalipsa 3:10, 12:9). Adjectivul *ecumenic* înseamnă „*universal*, adică privitor la întregul pământ și populația lui”². Biserica Ortodoxă se numește *universală*, „fiind ca atare, căci Întemeietorul ei Dumnezeu i-a menit să se răspândească asupra tuturor neamurilor care locuiesc pe pământ (Matei 28:19; Marcu 16:15)”³. Termenul modern de „ecumenism” a fost inventat și folosit pentru prima dată de către John Mott (1865-1955), la *Conferința Misionară Mondială*, desfășurată la Edinburgh, Scoția, în 1910, în cadrul căreia s-au pus bazele Mișcării ecumeniste. Este de subliniat faptul că pentru denumirea acestei Mișcări nu s-a folosit termenul latin occidental *universalism*, ci cuvântul grecesc *oecumenicos* (de unde și *ecumenism*), care în realitate se referă exclusiv la Ortodoxie. Scopul este de a masca intențiile evident eretice ale Mișcării prin acest termen de origine ortodoxă, iar în perspectivă vizează posibilitatea identificării

¹ ARHIM. HARALAMBIE D. VASILOPOULOS, *Ecumenismul fără mască*, p. 31.

² ARHIM. SERAFIM ALEXIEV, ARHIM. SERGHIE JAZADJIEV, *Ortodoxia și ecumenismul*, p. 7.

³ *Ibidem*.

Sinoadelor Ecumenice cu Consiliul Ecumenic al „Bisericilor”, care s-ar putea autoprocama în viitor drept „Sinod ecumenic”⁴.

2. Forme de organizare a ecumenismului

În 1914 se înființează *Alianța mondială pentru promovarea prieteniei internaționale prin Biserică*. În 1920 se propune în Enciclica Patriarhiei Ecumenice, formarea unui „ligi a «bisericilor»”.

Consiliul Mondial al „Bisericilor” (C.M.B) este produsul Mișcării ecumeniste, rezultatul fuziunii a două organizații cu caracter ecumenist de la începutul secolului XX: „Consiliul Creștin Mondial al Vieții și Acțiunii”, întemeiat în 1910, și „Consiliul Mondial al Credinței și Ordinii”, convocat prima oară în 1927. Ambele organizații aveau ca scop vădit „unirea bisericilor”. În anul 1937 a avut loc o primă inițiativă de a înființa un Consiliu Ecumenic al „Bisericilor”, dar aceasta a fost amânată de izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial. După război, în anul 1948, a fost constituit Consiliul Mondial al „Bisericilor”. Prima sa adunare generală, care a avut loc la Amsterdam, a reunit 147 „biserici”, între care se numărau și câteva Biserici Ortodoxe: Patriarhia de Constantinopol, Biserica Ciprului, Biserica Greciei. Tot atunci a fost ales primul secretar general al Consiliului, pastorul olandez Wilhem Adolf Visser't Hooft. Printre „teologii ortodocși” care au contribuit la înființarea C.M.B. se numără: Iuliu Scriban, Teofil Ionescu, Vasile Ispir, Florovsky, Serghie Bulgakov, Ștefan Zankow etc. Biserica Ortodoxă Română a devenit membră a C.M.B. în anul 1961, participând de atunci la toate adunările sale generale. În anul 2015, C.M.B. număra peste 345 de „biserici” membre, din 110 țări și teritorii din lume.

3. Ideologia Mișcării ecumeniste

„Ideologia aflată în spatele Mișcării ecumenice este o erezie ai cărei termeni sunt deja clar definiți și conform căreia Biserica lui Hristos nu există, nimeni nu se află în posesia Adevărului, iar Biserica se constituie abia acum. Și dacă niciuna din *biserici* nu este Biserica lui Hristos cea adevărată, atunci nici din combinarea tuturor acestor *biserici* nu se va forma această adevărată Biserică – nu în sensul în care a întemeiat-o Hristos. Iar dacă toate bisericile *creștine*, trebuie să se raporteze unele la altele, urmează că toate laolaltă trebuie să se raporteze de asemenea și la alte organizații *religioase*, iar ecumenismul *creștin* nu va putea sfârși decât într-o religie sincretistă mondială”⁵.

Bazele teoretice ale ecumenismului sunt:

- **teoria unității pierdute a Bisericii** care promovează erezia că întreaga omenire ar fi încorporată într-o „unitate nevăzută” a Bisericii prin credința comună în Sfânta Treime și în Iisus Hristos ca Domn și Mântuitor, urmând să se înfăptuiască și o „unitate văzută” prin unirea confesiunilor (unitate în diversitatea dogmelor și a tradițiilor), precum și erezia conform căreia celelalte confesiuni creștine ar fi *biserici* nedepășite, unele mai aproape de deplinătate, altele mai depărtate și că Biserica ar cuprinde într-un fel toate confesiunile despărțite de Ea.
- **teoria „minimalismului dogmatic”** centrată pe erezia conform căreia Biserica „ar fi divizată în confesiuni creștine” și noi ar trebui „să refacem unitatea

⁴ *Ibidem*.

⁵ IEROM. SERAFIM ROSE, *Scrieri*, Ed. Sophia, București, 2009, p. 592.

Ei” prin a accepta ca bază a unirii Ortodocșilor cu celelalte confesiuni (denominațiuni) credința minimală, adică credința în Sfânta Treime și în Iisus Hristos ca Dumnezeu Întrupat și Mântuitor, trecând cu vederea toate celelalte Dogme ale Bisericii, inclusiv preoția sacramentală, icoana, harul necreat, cinstirea sfinților, etc.

- **teoria „ramurilor”** care își are rădăcinile în protestantism și susține erezia că diferitele „confesiuni” au provenit din Biserica cea Una și pentru aceasta ele împreună sunt ramuri ale Bisericii și ar constitui Biserica cea adevărată ca și cum Hristos, Capul Bisericii, ar putea avea mai multe trupuri.
- **teoria celor „doi plămâni” ai Bisericii** care susține erezia că Ortodoxia și papismul sunt cei doi plămâni prin care respiră Biserica, dar pentru ca ea să poată respira din nou, trebuie ca cei „doi plămâni” să-și sincronizeze respirația.
- **teoria „dialogului iubirii”** promovat în Adunările Consiliului Mondial al Bisericilor sub forma unui limbaj ambiguu și duplicitar cu scopul egalizării tuturor religiilor care ar avea ca numitor comun pe „Duhul Sfânt” și care se bazează pe erezia negocierii adevărilor de credință prin instituirea principiului iconomiei ca regulă, în detrimentul Sfintelor Canoane și al hotărârilor Sinoadelor Ecumenice⁶.

În concluzie „Mișcarea ecumenică relativizează și minimalizează Adevărul ortodox, îi pregătește pe creștinii ortodocși pentru abateri dogmatice, determinându-i să trădeze Credința Ortodoxă, unica credință mântuitoare”⁷. Rătăcirile grave de la învățătura ortodoxă de credință se pot desprinde cu ușurință și din firul cronologic al acțiunilor ecumeniste.

4. Abateri de la eclesiologia ortodoxă. Scurt istoric al ecumenismului

1879 Hotărârea Sinodului Patriarhiei Ecumenice, prin care se permite, ca, în lipsa preoților armeni și din motive de iconomie, să li se administreze credincioșilor armeano-gregorienii de către preoți ortodocși Sfintele Taine a Botezului și Nunții, iar, în apropierea obștescului sfârșit, și Sfânta Împărtășanie.

1881 În același spirit și Sinodul Bisericii Ortodoxe Române adoptă un Regulament special pentru relațiile clerului ortodox român cu eterodocșii, regulament care dă o și mai largă posibilitate de aplicare a iconomiei atât pentru intercomuniunea parțială la nivelul ierurgiilor cât și la nivelul Sfintelor Taine .

Sub același cuvânt al iconomiei, un mitropolit ortodox sirian din America, Rafail, urmând pilda Patriarhiei Ecumenice din 1879, a luat în anul 1910 o hotărâre identică față de anglicani, adăugind în plus și Taina Pocăinței și înmormântarea.

24 ian. 1922 Meletie al IV-lea este înscăunat ca Patriarh al Constantinopolului, deși fusese depus cu o lună înainte din treapta de arhiepiscop al Atenei, pentru „purtare necanonică și amestecare cu ereticii” (în *bisericile acestora*).

1922 Meletie al IV-lea, ca Patriarh Ecumenic, recunoaște validitatea hirotoniilor anglicane.

Iunie 1923 Patriarhul Ecumenic Meletie al IV-lea convoacă „Conferința Panortodoxă” de la Constantinopol de schimbare a calendarului și modernizare a Bisericii (hotărându-

⁶ vezi <https://ortodoxiacatholica.wordpress.com/2014/11/18/marturisire-impotriva-ereziei/#more-1756>.

⁷ ARHIM. SERAFIM ALEXIEV, *Ortodoxia și ecumenismul*, p. 98.

se scurtarea posturilor, neobligativitatea veștmintelor clericale, posibilitatea căsătoriei clericului după hirotonie și a episcopilor etc.), ce a fost contestată la scurtă vreme de patriarhii Damian al Ierusalimului, Grigorie al IV-lea al Antiohiei, Fotie al Alexandriei, Dimitrie al Serbiei și Sf. Tihon al Moscovei.

Londra, 1925 Și mai caracteristică este hotărârea reprezentanților Bisericilor Ortodoxe, prezenți la comemorarea Sinodului I Ecumenic, care a avut loc la Londra în 1925. Cu acest prilej, în frunte cu patriarhul Fotie al Alexandriei, ei au participat în ținută liturgică, rostind Crezul și alte rugăciuni, la o slujbă oficiată de ierarhia anglicană. Tot atunci, ei au acceptat în discuții cu anglicanii ca, pentru *motive de economie*, clericii ortodocși și cei anglicani să officieze reciproc credincioșilor lor Sfintele Taine a Botezului și a Nunții, precum și înmormântările

1927 În fine, tot din rațiuni de economie, patriarhul Serbiei, Dimitrie, a împărțit la Sfânta Liturghie 6 anglicani. Deși, întocmai ca și în cazul intercomuniunii la nivelul ierurgiilor și în cazul intercomuniunii la nivelul Sfintelor Taine, teologii, ierarhii și sinoadele unor Biserici ortodoxe s-au pronunțat în mod principial că intercomuniunea nu trebuie admisă decât pe baza unității de credință, totuși după cum s-a văzut și după cum se constată mereu, ea este îngăduită în mod practic la ambele niveluri.

Iulie 1929 În Sinodul Bisericii Grecești, Arhiepiscopul Hrisostom (Papadopoulos) insistă ca arhieriei prezenți să iscălească o declarație de aprobare a schimbării calendarului și de condamnare a tuturor celor ce susțin vechiul calendar. Dintre aceștia 44 de mitropoliți au fost prezenți la începerea ședinței; 13 au părăsit sala, 27 au refuzat să semneze, 4 au iscălit.

1935 Situând problema într-un larg cadru eclesiologic, soteriologic și ecumenist, Biserica Ortodoxă Română în anul 1935 hotărăște în privința relațiilor cu anglicanii intercomuniunea cu ei, prin aplicarea într-un spirit nou a tradiționalei economii ortodoxe.

Iulie 1935 Patriarhul Meletie Metaxakis înnebunește, și după șase zile de chinuri și remușcări profunde, moare la Zürich, în Elveția spunând: „Vai mie, am dezbinat Biserica, am nimic Ortodoxia!”, și este îngropat la Cairo, în Egipt.

1936-1944 Peste 800.000 de sârbi ortodocși sunt uciși de către călugării franciscani (romano-catolici) și de Ustașii croați.

1948 Athenagora, fost arhiepiscop al Americii de Nord și de Sud, ajunge Patriarh al Constantinopolului după ce Patriarhul Maxim este declarat „necorespunzător psihic” și silit să se retragă. Athenagora declara: „Greșim și păcătuim dacă gândim că credința ortodoxă a venit din ceruri și că celelalte dogme (religii) sunt nevrednice. Trei milioane de oameni au ales mahomedanismul drept cale către Dumnezeu, și încă câteva sute de milioane sunt protestanți, catolici și budiști. Țelul fiecărei religii este să îl facă pe om mai bun”.

1961, 1963 Rhodos. Conferința Panortodoxă recomandă intensificarea participarea tuturor *bisericilor* la Mișcarea ecumenică care „își propune restaurarea unității văzute a Bisericii conform principiului de unitate în diversitate și în *comuniune*”, scopul ecumenismului fiind regăsirea unei „baze euharistice” a unității văzute.

6 ian. 1964 Patriarhul Ecumenic Athenagora și Papa Paul al VI-lea se întâlnesc la Ierusalim și se roagă împreună în Sfântul Mormânt. La intrare, izbucnește un incendiu, provocând o pană de curent în întreaga biserică.

7 dec. 1965 Patriarhul Ecumenic Athenagora și Papa Paul al VI-lea, în mod simultan, „ridică Anatema de la 1054”. Anatema a fost dată asupra ereziilor papale pentru a-i

ocroti pe ortodocși de învățăturile ce nu duc la mântuire, ci la pieire. Prin „ridicarea” anatemei, Athenagora proclamă că Papa și cei ce îl urmează au fost afurisiți (excomunicați) pe nedrept, că Biserica a greșit atunci când a susținut că învățăturile papale sunt mincinoase și că, cu adevărat, papalitatea latină este parte a Ortodoxiei. „Îndepărtarea excomunicărilor reciproce restabilește relațiile canonice dintre Roma și Noua Romă. Aceasta restabilire este o necesitate canonică...”, se spune într-o declarație a Patriarhiei. Din acest moment, mai multe mănăstiri și schituri din Muntele Athos încetează să-l mai pomenească pe patriarhul Athenagora.

1967 Hotărârile Conducerii bisericii romano-catolice din 14 mai 1967 privesc intercomuniunea cu Biserica Ortodoxă la nivelul Sfintelor Taine, hotărâri care amintesc frapant pe cele adoptate în 1879 de Patriarhia Ecumenică cu privire la armeni și de cele cuprinse în Regulamentul din 1881 al BOR privitor la eterodocși și care sunt aproape în întregime de acord cu acestea.

26 oct. 1967 Patriarhul Ecumenic Athenagora merge la Roma și se așază pe un scaun arhieresc la aceeași înălțime cu papa, și se roagă împreună.

Nov. 1967 Majoritatea monahilor Muntelui Athos se opun cu tărie „ridicării anatemei de la 1054”.

1968 În *Pastorală de Crăciun*, Patriarhul Ecumenic Athenagora afirmă că „poporul lui Hristos”: romano-catolicii și ortodocșii, se vor uni fără ajutorul ierarhilor sau al teologilor. Mai declară că a introdus numele Papei Paul al VI-lea în dipticele Patriarhiei Ecumenice. (Dipticele sunt lista de episcopi ortodocși pomeniți în timpul Dumnezeieștii Liturghii).

Febr. 1971 Papa și Patriarhul Ecumenic Athenagora schimbă scrisori de recunoaștere reciprocă a *bisericilor* lor. Patriarhul Athenagora anunță public că dă Sfânta Împărtășanie romano-catolicilor și protestanților.

Iulie 1972 Patriarhul Ecumenic Athenagora moare și este îngropat; o înmormântare cu sicriul închis (fapt neobișnuit pentru un episcop ortodox). Este urmat de Dimitrie, care promite să continue „politica ecumenică” a predecesorului său.

Iulie 1972 Sfânta Chinotită a Sfântului Munte emite o enciclopedie de reluare a pomenirii liturgice a Patriarhului Ecumenic, deoarece „s-a stabilit un nou climat”. Totuși, în septembrie, mai erau șapte Sfinte Mănăstiri ale Muntelui Athos, care încă nu îl pomeneau liturgic pe Patriarh: Esfigmenu, Karakalu, Simonospetra, Sf. Pavel, Xenofont, Grigoriu, Kostamonitu.

Martie 1974 Patriarhul Ecumenic Dimitrie impune sancțiuni asupra a 13 monahi, pentru nepomenire liturgică, printre care: arhimandritul Athanasie (igumen la Esfigmenu), arhimandritul Evdochim (igumen la Xenofontos), arhimandritul Dionisie de la Grigoriu și arhimandritul Andrei de la Sf. Pavel.

1975 Mărturisirea de la Tiatheira a mitropolitului grec Athenagora (Kokkinakis) al Tiatheirei și al Marii Britanii, declară că episcopatul și preoția anglicanilor, coptșilor, armenilor, romano-catolicilor și ortodocșilor sunt toate valide; prin urmare, tainele anglicanilor și romano-catolicilor sunt cele ale uneia, sfinte, sobornicești și apostolești Biserici. Se mai afirmă că: „ideea că masoneria e o religie, este una greșită”.

1975, Nairobi (Kenya) A V-a Adunare Generală a C.M.B. cu tema „Bisericile locale și Biserica universală” subliniază că scopul conlucrării pe plan ecumenic vizează, în primul rând, *integrarea progresivă a confesiunilor creștine în consensul ecumenic al Bisericii de totdeauna și de pretutindeni.*

Iunie 1980 Atlanta, Georgia, S.U.A: Arhiepiscopul Iacov (Arhiepiscopia Greacă a Americii de Nord și Sud) slujește o slujbă ecumenică fără precedent, împreună cu catolici, protestanți, bapțiști, lutherani, presbiterieni, metodiști uniți și chiar cu reprezentanți ai religiei iudaice.

1982, Lima Documentul BEM de la Lima care recunoaște tainele protestanților: botezul, euharistia, ministeriul (preoția).

Iulie-aug. 1983 Sinodul Episcopilor Bisericii Ruse de peste granițe, la o adunare din Vancouver, (Canada), declară: „Celor ce atacă Biserica lui Hristos învățând că Biserica Sa este împărțită în așa-zise *ramuri*, deosebite după credință și felul de viață; sau că nu este o Biserică în chip văzut, ci se va alcătui în viitor, când toate *ramurile* sau *sectele* sau *denominațiunile*, și chiar religiile, se vor uni într-un singur trup; și care nu deosebesc preoția și Tainele Bisericii de cele ale ereticilor, ci spun că botezul și împărțășania ereticilor sunt lucrătoare pentru mântuire; așadar, celor ce cu bună-știință sunt în părtășie euharistică cu acești eretici înainte-pomeniți sau celor ce susțin, răspândesc sau țin erezia ecumenistă sub chipul dragostei frățești sau al bănuitei uniri a creștinilor despărțiți, anatema!”.

Nov. 1987 Patriarhul Ecumenic Dimitrie și clerul său concelebrează la o misă romano-catolică împreună cu Papa Ioan Paul al II-lea, în Roma. Patriarhul nu primește, totuși, ostia romano-catolică.

Oct. 1989 Patriarhul Parthenie al Alexandriei declară din nou că „Mahomed este un apostol al lui Dumnezeu... un om al lui Dumnezeu, ce a lucrat pentru Împărăția lui Dumnezeu” și că „atunci când vorbesc împotriva islamului sau a budhismului, nu mă găsesc în înțelegere cu Dumnezeu”.

1989, Texas Conferința C.M.B. întărește caracterul și finalitatea Mișcării ecumenice: „Mișcarea ecumenică are un caracter comprehensiv și indivizibil. Există o *singură* Mișcare ecumenică, deschisă tuturor Bisericilor, *încât nicio Biserică nu poate pretinde să fie considerată centrul acestei mișcări, care este mai mare decât orice Biserică luată individual și care include toate Bisericile*”.

1990 și 1993, Chambésy. Acceptarea ereziei monofizite

După așa-zisa întâlnire istorică de la Mănăstirea Anba Bishoy (Egipt) între 20-24 iunie 1989 unde a fost adoptată *Prima Declarație Comună asupra hristologiei*, adoptată de Comisia Mixtă de Dialog Teologic între Biserica Ortodoxă și „Bisericile Ortodoxe Orientale” și s-a renunțat la denumirea de „Bisericile necalcedoniene” fiind înlocuită cu „Bisericile Orientale Ortodoxe”, în 1990 la Chambésy se fac următorii pași către recunoașterea ereziei severiene potrivit căreia există o amestecare a firilor dumnezeiască și omenească într-o „fire compusă” în persoana Mântuitorului după întrupare. În *Declarația comună* se arată că ambele familii (ortodocșii și necalcedonienii) sunt de acord „că firile, cu lucrările și voințele lor proprii sunt unite în chip ipostatic și chip natural în mod neamestecat, nechimbat, neîmpărțit și nedespărțit și că ele se disting doar în gândire”. Prin urmare, se scrie în *Declarația a doua* de la Chambésy (1990): „recomandăm *Bisericilor* noastre următorii pași practici:

A. Ortodocșii trebuie să ridice toate anatemele și condamnările date împotriva tuturor Sinoadelor și Părinților ortodocși orientali pe care i-au anatematizat sau condamnat în trecut.

B. În același timp, ortodocșii orientali trebuie să ridice toate anatemele și condamnările date împotriva tuturor Sinoadelor și Părinților ortodocși pe care i-au anatematizat sau condamnat în trecut.

C. Modul în care trebuie ridicate anatemele va fi hotărât în mod individual de către *Biserici*”.

La ultima întâlnire oficială pe aceeași temă de la Chambésy (1993) se va adopta *Comunicatul final* prin care se va hotărî „ridicarea anatemelelor și restabilirea unității eclesiale”: „În 1993, noi am semnat actul de unire definitivă cu aceste *biserici*, și urma ca să definitivăm modalitățile de conslujire, chiar de împărtășire și împreună slujire a Sfintei Liturghii. Dar au intervenit unele semne negative din partea Bisericilor Ortodoxe Grecești și Rusești și s-a amânat. Dar documentul există, fiindcă el a fost semnat de toți reprezentanții Bisericilor Ortodoxe și vechi orientale”. Delegația BOR care a semnat documentele de la această întâlnire, subscrie declarației rătăcite a reprezentantului ei, pr. prof. C. Necula: „Noi trebuie să ne reconsiderăm această atitudine și să scoatem din cărțile de cult anatematismele împotriva lor, pentru că n-au fost vinovați. Ei erau naționaliști puri, țineau foarte mult la poporul lor. Spre exemplu, ortodocșii copti sunt foarte buni egipteni – sunt adevărații egipteni, pentru că arabii s-au suprapus peste ei – și țin la tradițiile lor adevărate. Credinciosul care participă la slujbele din biserica ortodoxă coptă rămâne foarte surprins că în afară de limba (arabă și coptă), care n-o poate înțelege, aproape că se află într-o biserică ortodoxă. Sigur că textul liturghiei în mare se deosebește de al nostru, fiindcă ei săvârșesc liturghia Sfântului Vasile cel Mare, a Sfântului Grigore de Nazianz și a Sfântului Chiril al Ierusalimului. Dar momentele principale sunt aceleași. De aceea toată viața liturgică, rânduielile liturgice, instituțiile bisericesti legate de viața liturgică sunt asemănătoare cu cele din Biserica Ortodoxă Răsăriteană”. Ne punem întrebarea: „Dacă monofiziții care neagă cel de-al IV-lea Sinod Ecumenic sunt acceptați drept ortodocși și noi ne îndreptăm către «deplina comuniune a celor două familii de *biserici* în Hristos Domnul nostru», potrivit *Declarației*, atunci vor fi într-o *biserică unită* credincioși care acceptă cele șapte Sinoade Ecumenice și credincioși care nu le acceptă? În plus condamnarea lui Eutihie de către monofiziți nu constituie, în opinia noastră, o garanție a Ortodoxiei lor. Ei trebuie să condamne și monofizismul moderat al lui Sever și Dioscor”⁸. În concluzie dialogul ecumenist între ortodocși și monofiziți are ca scop recunoașterea bisericească reciprocă și împărtășirea în comun ca semne exterioare ale comuniunii, fără ca monofiziții să renunțe la ereziile lor⁹. Indiferența față de tradiția patristică a Ortodoxiei în dialogurile interbisericești conduce astfel la o relativizare a credinței, la tocirea simțului ortodox și distrugerea totală a reflexelor bisericesti.

Febr. 1991 Camberra, Australia. Adunarea generală de la Camberra cu tema: „Vino, Duhule Sfinte, înnoiește toată creația” întărește viziunea ecumenistă asupra unei lucrări noi a Sf. Duh în epoca noastră și proclamă același duh prefăcut al păcii: „*Bisericile* de astăzi sunt chemate să-și mărturisească din nou credința lor, și să se pocăiască pentru momentele în care creștinii au rămas tăcuți în fața nedreptății sau a amenințărilor la adresa păcii”, certificând realitatea că orientarea adunărilor ecumenice este în mare parte către problemele sociale și politice ale lumii, fără să aibă vreo investire în acest sens: „Crizele noastre sunt atât de amenințătoare, încât nu se poate ca un grup politic, cultural sau religios să se mulțumească cu propriul adevăr și propria unitate”. (cf. *Declarației* de la Adunarea a V-a a C.E.B. din Nairobi, 1975).

⁸ NICOLAE MITSOPOULOS, *Ekklesia*, 1992, nr. 6, p. 193 și nr. 7, p. 238.

⁹ Cf. IOAN VLĂDUCA, *Despre monofizism*, Fundația Justin Pârnu, 2010.

17-24 iunie 1993, Balamand (Liban). Oficializarea teoriei „ramurilor” prin introducerea termenului de „biserici surori”. Reprezentanții ai mai multor Biserici Ortodoxe locale cad de acord cu romano-catolicii că toți împărtășesc „...o singură credință, o singură preoție, un singur botez” și că sunt *Biserici surori* (doi plămâni ai aceluiași trup) și ar trebui să caute comuniunea desăvârșită și deplină”. Declarația comună a Comisiei mixte de dialog între romano-catolici și Ortodocși de la Balamand care pretinde că „efortul ecumenic al *Bisericilor Surori* ale Răsăritului și Apusului, așezat în dialog și rugăciune, este căutarea pentru comuniunea desăvârșită și totală, ce nu este nici absorbție, nici fuziune, ci o întâlnire în adevăr și dragoste” (papa Ioan Paul al II-lea, cf. Paragrafului 14 al Documentului) – constituie în fapt un alt atentat major la conștiința eclesiologică și dogmatică a Bisericii Ortodoxe prin care se dă uitării adevărul că „actuala biserică romană este biserică inovaționismului și a măsluirii scrierilor Părinților Bisericii și a deformării Sfintelor Scripturi și a hotărârilor Sfintelor Sinoade. Grave deosebiri teologice, precum Filioque, primatul și infailibilitatea papală, harul creat etc. primesc amnistie, și este născocită o unire fără niciun acord în dogmă.” (cf. *Scrisorii Sfintei Chinotite împotriva acordului de la Balamand și a ereziei «bisericilor surori»*). Paragraful 18 al Acordului de la Balamand se înscrie pe aceeași linie a viziunii ecumeniste privind „colaborarea în educația ecumenică, rugăciunea în comun și cooperarea pastorală, cu scopul de a trece de la conflict la coexistență, de la coexistență la colaborare, de la colaborare la părtășie, de la părtășie la comuniune”. „Cu privire la aceasta, papa Paul VI a afirmat, în discursul său ținut la Fanar (iulie 1967), că „revine conducătorilor de *Biserici*, ierarhiei lor, sarcina de a conduce *Bisericile* pe calea care duce la regăsirea comuniunii depline”. („Tomos Agapis”, nr. 172). Sfântul Sinod al Bisericii Greciei condamnă oficial documentul, alături de Sfânta Chinotită a Sfântului Munte și de numeroși teologi ortodocși.

Febr. 1995, Patmos. Întrunirea de la Patmos a constituit unul dintre impasurile dialogului ecumenist pentru că acum poziția patriarhilor ortodocși este mai radicală, contestând admiterea homosexualității și a lesbianismului ca orientări sexuale normale. De altfel, în *Mesajul* redactat cu această ocazie se dă un „avertisment, dacă nu un ultimatum” privind reconsiderarea participării la ecumenismul practicat de Consiliul Ecumenic al Bisericilor în cazul în care acesta va rămâne în continuare în mrejele acestor „teologi” care, fiind mai ales sociologi improvizați și politicieni dezorientați, nu au nimic comun cu teologia”. Ca urmare a poziției Bisericii Ortodoxe exprimate la Patmos, Patriarhiile Georgiei și Bulgariei s-au retras din C.M.B. în 1997 și respectiv 1998.

29 iunie 1995 Patriarhul Ecumenic Bartolomeu îl vizitează pe papa la Roma, și „concelebrează o liturghie istorică în Basilica Sfântului Petru”. Un fulger lovește domul în timpul slujbei. Totuși, Patriarhul nu primește ostia binecuvântată de papă.

9 aprilie 1998 Sfântul Sinod al Bisericii Bulgariei hotărăște retragerea din Mișcarea ecumenică.

27 aug.-7 sept. 1998, Harare (Zimbabwe) La ultima adunare generală a C.M.B. a secolului trecut, cu tema: „Întoarceți-vă la Dumnezeu. Bucurați-vă în speranță” se acceptă o „Declarație de orientare generală a Consiliului pentru viitor” și se face un alt pas către promovarea dialogului ortodox-protestant prin crearea unei comisii speciale mixte.

8 octombrie 1998 Sfântul Sinod al Bisericii Georgiei condamnă Acordurile de la Chambésy, Balamand, cel antiohian, folosirea de către Biserica Finlandei a Pascaliei pe

stil nou, teoria ramurilor și rugăciunile în comun cu eterodocșii și se retrage din Mișcarea Ecumenică.

ianuarie 2002, Assisi. Papa cheamă toate religiile la Assisi spre a se ruga pentru pacea lumii și unire. Participă reprezentanți ai tuturor jurisdicțiilor ortodoxe, împreună cu protestanți, evrei, hinduși, budiști, musulmani, taoiști, șintoști și șamani africani. În timpul întrunirii, au loc două liturghii ecumenice: una pentru toate religiile și una pentru toate denomițiile creștine. Cea dintâi include rugăciuni în comun, invocarea tuturor zeităților și diferite ritualuri menite să arate unitatea, în vreme ce cea din urmă înfățișează unitatea creștină prin împărtășirea dintr-un potir comun.

Febr. 2006, Porto Alegre (Brazilia). Ortodocșii cad de acord la cea de a X-a Adunare Generală a C.M.B. că „fiecare biserică este sobornicească și nu doar în parte, este sobornicească, însă nu în deplinătatea ei și își împlinește sobornicitatea ori de câte ori se află în comuniune cu celelalte *biserici*”. („Textul despre eclesiologie”, paragraful 6)

30 noiembrie 2006. Papa Benedict al XVI-lea vizitează Constantinopolul și participă la liturghia slujită de Patriarhul Bartolomeu stând pe un scaun arhieresc, rostind rugăciunea „Tatăl nostru” și cântându-i-se „Întru mulți ani”, ca unui episcop ortodox.

17 mai 2007. Mitropolitul Lavru al Bisericii Ruse din afara granițelor iscălește la Moscova istoricul „Act de Comuniune Canonică”, care unește după aproape un veac de despărțire cele două părți ale Bisericii istorice a Rusiei, împlinind o prorocie a Sfântului Serafim din Sarov.

6 ianuarie 2008. Episcopul Sofronie al Oradiei (Patriarhia Română) concelebrează slujba Aghiazmei Mari împreună cu episcopul uniat (greco-catolic) al orașului.

8–15 octombrie 2007, Ravenna (Italia). „Referințele *Documentului de la Ravenna* la credința apostolică, la Tainele de inițiere, la Preoție, la Euharistie și la succesiunea apostolică se fac cu atâta naturalețe pentru Biserica romano-catolică, încât cineva ar putea crede că Biserica romano-catolică în toate aceste puncte este ortodoxă. Din *Documentul de la Ravenna* transpare tendința de a înfrunța chestiunea primatului papal ca o *normalizare* a privilegiilor papale și nu ca o problemă profund teologică care se referă la însăși taina lui Hristos”. (arhim. Gheorghe Kapsanis, Starețul Mănăstirii Grigoriu din Sf. Munte Athos)

25 mai 2008. Într-un gest fără precedent și care a șocat întreaga lume ortodoxă, Mitropolitul Nicolae (Corneanu) al Banatului (Patriarhia Română) se împărtășește într-o biserică uniată din Timișoara, împreună cu un episcop uniat, unul romano-catolic și Nunțiul Papal. În urma reacțiilor ortodoxe, după o lună și jumătate Sinodul Bisericii Române emite o hotărâre prin care se interzice oricărui membru al Bisericii Ortodoxe, cleric sau mirean, să se împărtășească sau să concelebreze taine sau ierurgii cu clerici eterodocși, cu amenințarea caterisirii sau afurisirii în cazul neascultării, însă, în același timp, îl iartă pe Mitropolitul Nicolae pentru gestul său, „luând act de regretul și pocăința sa”.

2013, Busan (Coreea de Sud). La cea de a X-a Adunare Generală a C.M.B., IPS Nifon al Târgoviștei, reprezentantul B.O.R. declară: „Unitatea Bisericii s-a pierdut și în forma sa actuală din moment ce este divizată, Biserica este deficitară din punct de vedere al Sfintelor Taine. Toți oamenii sunt frați întru Hristos, Sfântul Botez creștin constituind doar o etapă superioară, mistică în cadrul rudeniei spirituale existente între aceștia”.

Similară este și situația altor paragrafe din document (4-15 și 21), care vorbesc despre Mișcarea ecumenică și de Comisiile teologice mixte (dialogurile dintre ortodocși și

catolici) și trebuie excluse. Rugăciunile în comun se fac și sunt căutate de ecumeniști și acum. Un exemplu edificator este alocuțiunea Patriarhului Ecumenic Bartolomeu de pe 29 august 2015 într-o Sinaxă cu proprii săi ierarhi, în care subliniază nevoia rugăciunii în comun cu creștinii neortodocși, catolici și protestanți, pe care o argumentează prin creșterea numărului de căsătorii mixte¹⁰.

¹⁰ KEYNOTE ADDRESS By His All Holiness Ecumenical Patriarch Bartholomew to the Synaxis of Hierarchs of the Throne (August 29, 2015), vezi: <http://nomocanomx.cluster011.ovh.net/wp-content/uploads/2015/07/KEYNOTE-ADDRESS-PATR-EC.pdf>.